

УДК 342.9:35.07:351.74
DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2025-4-16-16>

Удренас Галина Іванівна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри тактико-спеціальної та спеціальної фізичної підготовки
(Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5403-9654>

Мусаєва Султаніє Сейтвеліївна,

доктор філософії, галузь знань – 08 «Право»,
дільничний офіцер поліції сектору превенції відділення поліції № 3
Одеського районного управління поліції № 1
(Головне управління Національної поліції в Одеській області, м. Одеса)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7467-2182>

Угрін Олександр Васильович,

викладач кафедри вогневої підготовки
Навчально-наукового інституту підготовки спеціалістів
для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України
(Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5916-7740>

СТАН ТА ПРОФІЛАКТИКА ВУЛИЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

У статті досліджено стан і профілактику вуличної злочинності органами Національної поліції України в сучасних умовах воєнного стану в Україні. Виокремлені науковці, які вивчали дослідження питання злочинності загалом і вуличної злочинності у країні зокрема. Наведені статистичні дані вчинення вуличної злочинності за 9 місяців по Україні з виокремленням статей, за якими найчастіше вчиняються кримінальні правопорушення в публічних місцях. Визначені конкретні профілактичні заходи з боку органів Національної поліції України, спрямовані на гарантування публічної безпеки та порядку в Україні.

Ключові слова: вулична злочинність, Національна поліція України, публічна безпека, публічний порядок, профілактична діяльність.

Постановка проблеми. Вулична злочинність є однією з найгостріших соціально-правових проблем сучасної України. Її особливість полягає у відкритому характері, безпосередній загрозі життю, здоров'ю та майну громадян, а також у здатності породжувати відчуття

страху та небезпеки в суспільстві. Значна частина таких злочинів скоюється в публічних місцях, що негативно впливає на рівень громадської безпеки, довіру населення до правоохоронних органів і загальний соціально-психологічний клімат у державі. Проблема ефективної проти-

дії вуличній злочинності потребує комплексного підходу, який поєднує діяльність Національної поліції України, взаємодію з місцевими органами влади, громадськістю та застосування сучасних технологій у сфері профілактики правопорушень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання дослідження вуличної злочинності та злочинності в Україні загалом вивчали такі науковці: С.С. Шрамко, А.В. Калініна, Ю.В. Орлов, А.В. Півень, А.С. Негода, В.С. Бабійчук, К.А. Беліков та інші. Однак вказане питання є актуальним і потребує вивчення, аналізу та запровадження відповідних механізмів запобігання та протидії вуличній злочинності, виявлення факторів, що впливають на її розповсюдження та мінімізацію завдяки проведенню на постійній основі профілактичних заходів з боку органів Національної поліції України й органів місцевого самоврядування.

Метою статті є визначення стану та профілактика вуличної злочинності органами Національної поліції України в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Питання забезпечення публічного порядку на вулицях нашої держави є наріжним каменем діяльності правоохоронних органів, передусім Національної поліції України.

Гарантування публічної безпеки та порядку чітко регламентовано Законом України «Про Національну поліцію», а саме ст. 23, у якій передбачено:

- здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень;
- виявлення причин та умов, що сприяють учиненню кримінальних і адміністративних правопорушень, ужиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення;
- ужиття заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припинення виявлених кримінальних і адміністративних правопорушень;
- ужиття заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення [1].

В умовах воєнного стану в Україні залишається актуальним питання вчинення вуличної злочинності, протидія їй та профілактика. Поняття «вулична злочинність» має не тільки теоретичне, але й практичне значення. Натепер офіційного визначення даного терміна не існує, через що виникає проблема відмежування цього поняття від терміна «злочинність у громадських місцях».

Учені також вкладають різний зміст у визначення поняття «вулиця», або місця вчинення вуличних злочинів. На думку В.В. Василевича, місцями вчинення вуличних злочинів є безлюдні, не досить освітлені райони, що не охороняються, або навпаки – місця масового скупчення людей на ринках, привокзальних майданах, у парках, скверах, поблизу ресторанів і кав'ярень, на зупинках і в салонах міського транспорту [2]. А.В. Півень стверджує, що вулиця – це вільна для доступу, включена в інфраструктуру населеного пункту територія, яка характеризується тимчасовою та просторовою нерівномірністю соціального контролю і переважно анонімністю поведінки [3, с. 30]. К.А. Беліков у своїй дисертації «Кримінологічна характеристика та запобігання вуличній злочинності в Україні» досліджував поняття «вулична злочинність», «вуличний злочин» і запобіжні заходи [4]. А.С. Негода у статті «Вулична злочинність в Україні як об'єкт кримінологічного дослідження: поняття та заходи протидії» аналізує українську ситуацію, концепти й механізми боротьби [5]. В.С. Бабійчук

у статті «Морально-психологічні ознаки особи вуличного насильницького злочинця» аналізує психологічні та соціальні характеристики особи, яка вчиняє вуличні насильницькі злочини в Україні [6]. О.Л. Тимчук у дослідженні «Злочинність в Україні: сучасний стан, тенденції, детермінація» розглядає детермінаційні чинники злочинності в Україні, що охоплює також вуличні прояви [7]. М.В. Карчевський у статті «Протидія злочинності в умовах війни: аналіз статистичних даних (2013–2023 рр.)» досліджує кримінологічні аспекти боротьби зі злочинністю, зокрема й вулиць, в умовах воєнного стану в Україні [8].

Питома вага злочинів, скоєних у публічних місцях, залишається значною у структурі кримінальних правопорушень. Найбільш поширеними є крадіжки, грабежі, розбої, хуліганські дії та незаконне поводження зі зброєю. Хоча загальна динаміка злочинності останніми роками демонструє тенденцію до зниження, вулична злочинність має високу латентність і нерівномірно розподілена територіально – її рівень залишається підвищеним у великих містах і прифронтових регіонах.

На рівень вуличної злочинності впливають соціально-економічні фактори (безробіття, низький рівень доходів населення, трудова міграція), недосконалість системи відеоспостереження, недостатня присутність поліцейських патрулів у «критичних» районах, а також обмеженість профілактичних заходів серед молоді. Відповідно до статистичних даних по Україні, упродовж 9 місяців 2025 р. до гарантування публічної безпеки й забезпечення порядку на території держави в середньому на добу залучалось 9,5 тис. поліцейських у складі 4,4 тис. нарядів (піші наряди – 1 тис., автопатрулі – 3,4 тис.).

За 9 місяців 2025 р. на території держави в публічних місцях вчинено 17,4 тис. кримінальних правопорушень, з них у 13,1 тис. (75,1%) особи встановлені.

Водночас упродовж звітнього періоду цього року в публічних місцях на території держави вчинено:

- умисних вбивств – 161. Найбільша кількість умисних вбивств учинена у Дніпропетровській області – 82; Тернопільській області – 20; Львівській області – 10;
- умисних тяжких тілесних ушкоджень – 184. Найбільша кількість скоєна в м. Києві – 49; у Дніпропетровській області – 42; Львівській і Одеській областях – по 11;
- крадіжок – 4,5 тисяч. Найбільша кількість крадіжок учинена у Дніпропетровській області – 1,1 тис.; м. Києві – 1,1 тис.;
- грабежів – 764. Найбільша кількість грабежів учинена у Дніпропетровській області – 125; м. Києві – 119;
- розбоїв – 86. Найбільша кількість розбоїв учинена у Дніпропетровській області – 16; м. Києві – 14;
- хуліганств – 1 тис. Найбільша кількість хуліганств учинена в м. Києві – 173; Харківській області – 124; Дніпропетровській області – 102.

Об'єктивне внесення відомостей про вуличну злочинність, реєстрація злочинів, їх правильна кваліфікація дозволяють бачити реальну картину стану справ у регіоні. Безпеку наших громадян на вулиці забезпечують якісні заходи із забезпечення правопорядку, маневрування нарядами, чіткі знання алгоритмів реагування на повідомлення про вчинення злочину чи правопорушення.

Основні індикатори, на які звертає увагу керівництво НПУ, – відсоток пограбувань і хуліганств у громадських місцях від загальної кількості зареєстрованих. Наприклад, по Одеській області всього з початку року зареєстровано 89 (розкрито 88) грабежів, з них: у громадських місцях 65 (розкрито 65), що становить 73% від

загальної кількості вчинених, у середньому по державі вказаний показник становить 72,5%. Хуліганства – усього з початку року на території області зареєстровано 59 (розкрито 42), з них у громадських місцях 45 (розкрито 33), що становить 76,2% від загальної кількості вчинених, у середньому по державі вказаний показник становить 86,2%.

З метою покращення роботи із протидії вуличній злочинності, належного гарантування публічної безпеки й порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських і річкових портах, інших публічних місцях, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» підрозділами превентивної діяльності Національної поліції України на постійній основі здійснюються:

- аналіз рівня вуличної злочинності на територіях обслуговування, зокрема за видами злочинів, місцем і часом їх скоєння, визначення найбільш криміногенних районів;

- з метою запобігання та розкриття вуличних кримінальних правопорушень по «гарячих слідах», підвищення ефективності діяльності зі встановлення та затримання осіб, причетних до вчинення злочинів, на підставі аналізу оперативної обстановки на вулицях та інших публічних місцях, у разі необхідності, вносяться відповідні зміни до комплексних планів використання сил і засобів поліції, задіяних на охорону публічного порядку й безпеки;

- проводяться на підставі аналізу оперативної обстановки профілактичні заходи в районах з найбільш складною криміногенною обстановкою з метою профілактики та припинення правопорушень, виявлення осіб, які розшуковуються за скоєння кримінальних правопорушень, іншого кримінального елемента;

- забезпечується максимальне залучення до несення служби з гарантування публічної безпеки й порядку особового складу всіх органів і підрозділів поліції;

- визначаються місця скуповування викраденого майна для притягнення до відповідальності осіб, що

його скуповують і перепродають, відповідно до вимог чинного законодавства України;

- із залученням усіх служб, кримінальної поліції та кож, організовується проведення профілактичних заходів з особами, що перебувають на обліку в поліції, з метою запобігання вчиненню ними злочинів і правопорушень;

- здійснюється постійний моніторинг стану забезпечення правопорядку на вулицях і в інших публічних місцях з визначенням проблемних питань організації служби, вивченням думки громадян про роботу органів поліції щодо їх убезпечення та захисту від злочинних посягань;

- щодобове рішення про розстановку нарядів поліції, задіяних на охорону публічного порядку, які ухвалюються на підставі всебічного аналізу оперативної обстановки на території обслуговування за попередню добу (за часом і місцем), а також інформації про чинники, що можуть її ускладнити, з урахуванням заходів дотримання комендантської години й обмежень правового режиму воєнного стану;

- під час проведення цільових інструктажів перед заступанням на службу доводиться до відома працівникам поліції та членам громадських формувань з охорони публічного порядку повна інформація про стан оперативної обстановки в місцях несення служби, на сусідніх маршрутах патрулювання, дані про осіб і транспорт, які перебувають у розшуку тощо.

Висновки. Отже, боротьба з вуличною злочинністю є комплексною проблемою, що потребує системного підходу. Для досягнення стабільного зниження рівня таких злочинів необхідні посилення профілактичної роботи Національної поліції України, удосконалення взаємодії із громадою та досягнення належного рівня публічної безпеки на вулицях українських міст. Водночас ефективність профілактичних заходів потребує посилення: удосконалення матеріально-технічного забезпечення поліції, підвищення професійної підготовки особового складу, розширення використання сучасних інформаційних технологій та підвищення довіри населення до правоохоронців.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580–VIII. Дата оновлення: 12.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 10.11.2025).
2. Василевич В. В. Вулична злочинність. *Енциклопедія сучасної України*. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=30103 (дата звернення: 09.11.2025).
3. Півень А. В. Кримінологічна характеристика та профілактика вуличної насильницької злочинності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2013. 253 с.
4. Беліков К. А. Кримінологічна характеристика та запобігання вуличній злочинності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Кривий Ріг, 2020. 305 с.
5. Негода А. С. Вулична злочинність в Україні як об'єкт кримінологічного дослідження: поняття та заходи протидії. *Право і суспільство* : науковий журнал. 2021. № 5. С. 264–268. DOI: 10.32842/2078-3736/2021.5.36
6. Бабійчук В. С. Морально-психологічні ознаки особи вуличного насильницького злочинця. *Нове українське право*. 2025. № 4. С. 179–184. DOI: 10.51989/NUL.2025.4.21
7. Тимчук О. Л. Злочинність в Україні: сучасний стан, тенденції, детермінація. URL: <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b8a00103-5b87-434d-b251-802424842673/content> (дата звернення: 08.11.2025).
8. Карчевський М. В. Протидія злочинності в умовах війни: аналіз статистичних даних (2013–2023). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 2. С. 80–90. DOI: 10.32782/2311-8040/2024-2-12

References

1. Pro Natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580–VIII [On the National Police: Law of Ukraine dated July 2, 2015, № 580–VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (accessed November 10, 2025) [in Ukrainian].
2. Vasylevych, V. V. Vulychna zlochynnist. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy. [Street crime. Encyclopedia of Modern Ukraine]. Retrieved from http://esu.com.ua/search_articles.php?id=30103 (accessed November 9, 2025) [in Ukrainian].
3. Piven, A. V. (2013). Kryminolohichna kharakterystyka ta profilaktyka vulychnoi nasylnytskoi zlochynnosti [Criminological characteristics and prevention of violent crime]: dys. ... na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata yurydychnykh nauk: 12.00.08. Kyiv, 253 p. [in Ukrainian].

4. Bielikov, K. A. (2020). Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia vulychnii zlochynnosti v Ukraini [Criminological characteristics and prevention of street crime in Ukraine]: avtoref. dys. ... k.iu.n.: 12.00.08. Kryvyi Rih, 305 p. [in Ukrainian].
5. Nehoda, A. S. (2021). Vulychna zlochynnist v Ukraini yak ob'ekt kryminolohichnogo doslidzhennia: poniattia ta zakhody protydiv. [Street crime in Ukraine as an object of criminological research: concepts and countermeasures]. *Naukovij zhurnal "Pravo i suspilstvo"*, 5, 264–268. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.5.36> [in Ukrainian].
6. Babiichuk, V. S. (2025). Moralno-psykholohichni oznaky osoby vulychnoho nasylnytskoho zlochyntsia [Moral and psychological characteristics of a violent street criminal]. *Nove ukrainske parvo*, 4, 179–184. <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.4.21> [in Ukrainian].
7. Tymchuk, O. L. Zlochynnist v Ukraini: suchasnyi stan, tendentsii, determinatsiia [Crime in Ukraine: current situation, trends, determinants]. Retrieved from <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b8a00103-5b87-434d-b251-802424842673/content> (accessed November 8, 2025) [in Ukrainian].
8. Karchevskiy, M. V. (2024). Protydiia zlochynnosti v umovakh viiny: analiz statystychnykh danykh (2013–2023) [Countering crime in wartime: analysis of statistical data (2013–2023)]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*, 2, 80–90. <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-2-12> [in Ukrainian].

Udrenas Galina,

Candidate of Law,

Associate Professor at the Department of Tactical-Special and Special Physical Training

(*Odesa State University of Internal Affairs, Odesa*)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5403-9654>

Musaieva Sultaniie,

PhD in Law,

Precinct Police Officer of the Prevention Sector

of police station No. 3 of the Odessa District Police Department No. 1

(*Main Department of the National Police in the Odesa Region, Odesa*)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7467-2182>

Uhryn Oleksandr,

Lecturer at the Department of Fire Training

of the Educational and Scientific Institute for Training Specialists for Criminal Police Units of the National Police of Ukraine

(*Odesa State University of Internal Affairs, Odesa*)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5916-7740>

STATE AND PREVENTION OF STREET CRIME BY THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW IN UKRAINE

The article examines the state and prevention of street crime by the National Police of Ukraine in the current conditions of martial law in Ukraine, taking into account that the National Police of Ukraine, in accordance with the Law of Ukraine "On the National Police", is responsible for ensuring public safety and order, namely Article 23, which provides for: carrying out preventive and prophylactic activities aimed at preventing the commission of offenses; identifying the causes and conditions that contribute to the commission of criminal and administrative offenses, taking measures within their competence to eliminate them; taking measures to detect criminal and administrative offenses; stopping detected criminal and administrative offenses; taking measures aimed at eliminating threats to the life and health of individuals and public safety arising from the commission of criminal and administrative offenses. Distinguished scholars who have studied and researched crime in general and street crime in particular in the country, such as V.S. Babiychuk, in his article "Moral and Psychological Characteristics of a Violent Street Criminal", analyze the psychological and social characteristics of a person who commits violent street crimes in Ukraine. Statistical data on street crime in Ukraine for the first nine months of the year are provided, with a breakdown of the most common criminal offenses committed in public places, including intentional murder, robbery, theft, intentional grievous bodily harm, assault, and hooliganism. Specific joint operational and preventive measures have been identified by the National Police of Ukraine, aimed at addressing urgent issues of combating crime and ensuring public safety and order in Ukraine, which consists of proper coverage of the specified areas and zones of operational response, including inter-quarterly patrols and rounds of the territory.

Key words: street crime, National Police of Ukraine, public safety, public order, preventive measures.

Надіслано до редколегії 13.11.2025
Рекомендовано до публікації 11.12.2025
Опубліковано 29.12.2025